

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 185/2016-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. apríla 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza o sťažnosti [REDACTED]

[REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Romanom Blažekom, Pohraničná 4, Komárno, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 89/2015 a postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tos 115/2015 a jeho uznesením zo 4. novembra 2015, za účasti Okresného súdu Komárno a Krajského súdu v Nitre, takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva [REDACTED] podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 89/2015 v súvislosti s nedodržaním požiadavky neodkladnosti a urýchlenosti rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby zo 17. augusta 2015 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 130,91 € (slovom stotridsať eur a deväťdesiatjeden centov), ktorú je Okresný súd

Komárno p o v i n n ý vyplatíť na účet advokáta JUDr. Romana Blažeka, Pohraničná 4, Komárno, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu

3. Sťažnosti [REDACTED] vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 89/2015 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tos 115/2015 (ďalej len „napadnuté konanie krajského súdu“) a jeho uznesením zo 4. novembra 2015 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“). Dňa 8. januára 2016 sťažovateľ doručil ústavnému súdu fotokópiu uznesenia okresného súdu č. k. 2 T 89/2015-248 z 15. októbra 2015, fotokópiu napadnutého rozhodnutia krajského súdu, splnomocnenie udelené advokátovi na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, ktorého predmetom je táto sťažnosť, a zároveň upravil bod 4 navrhovaného petitu.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že 17. augusta 2015 sťažovateľ podal okresnému súdu žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu. Okresný súd o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu rozhodol po 59 dňoch, keď uznesením č. k. 2 T 89/2015-248 z 15. októbra 2015 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) jeho žiadosť zamietol. Proti uzneseniu okresného súdu sťažovateľ podal sťažnosť. Okresný súd následne 3. novembra 2015 predložil vec na prerokovanie krajskému súdu, ktorý 4. novembra 2015, teda po 79 dňoch, sťažnosť sťažovateľa napadnutým rozhodnutím zamietol. Podľa

sťažovateľa krajský súd napadnutým rozhodnutím pochybil. Domnieva sa, že krajský súd ho mal z väzby prepustiť podobne, ako to urobil aj v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 2 Tos 77/2015 (krajský súd zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa a obvineného prepustil z väzby na slobodu z dôvodu, že súd prvého stupňa nerozhodoval o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby neodkladne a urýchlene, pozn.).

Podľa sťažovateľa „Konaním Okresného súdu Komárno došlo k porušeniu ust. § 2 ods. 6 Tr. por. konať vo väzobných veciach prednostne a urýchlene, keď o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby doručenej súdu dňa 17. 08. 2015 bolo rozhodnuté až dňa 15. 10. 2015.

Týmto postupom súdu prvého stupňa došlo k porušeniu ustanovenia § 2 ods. 6 Tr. por. ako aj práv zaručených v čl. 5 ods. 1, ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, týkajúcich sa primeranosti lehoty na prejedanie veci súdom a nedodržaním požiadavky neodkladnosti rozhodovania okresného súdu o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, poukazujúc i na ustálenú judikatúru Ústavného súdu SR (nálezy III. ÚS 7/2000, I. ÚS 18/2003, III. ÚS 126/2005).“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť prijal na ďalšie konanie a po vykonanom dokazovaní vydal tento nález:

„1. Okresný súd Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T/89/2015 v súvislosti s rozhodovaním o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu porušil základné právo [redacted], na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Krajský súd Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tos/115/2015 v súvislosti s rozhodovaním o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu porušil základné právo [redacted], na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej

republiky, ako aj jeho právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Uznesenie Krajského súdu Nitra sp. zn. 4 Tos/115/2015-271 zo dňa 4. novembra 2015 sa zrušuje.

4. Podľa § 56 ods. 3 písm. d) zák. č. 38/1993 Z. z. sa prikazuje Krajskému súdu v Nitre, aby sťažovateľa [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ] neodkladne prepustil z väzby na slobodu.

5. [REDAKOVANÉ] č. 61/11 priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 130,91 EUR, ktorú sú obaja porušovatelia povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť na účet Advokátska kancelária JUDr. Roman BLAŽEK, s. r. o., Pohraničná 4, 945 01 Komárno [REDAKOVANÉ] do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ústavný súd pred predbežným prerokovaním sťažnosti požiadal okresný súd o vyjadrenie k sťažnosti a zapožičanie trestného spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 2 T 89/2015.

Okresný súd sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľa prípisom č. Spr 97/16 z 15. februára 2016 a zároveň zapožičal aj žiadaný spis okresného súdu. Vo svojom vyjadrení predseda okresného súdu uvádza:

„Oboznámil som sa s predmetnou ústavnou sťažnosťou, ako aj so spisovým materiálom Okresného súdu Komárno sp. zn. 2 T/89/2015 a vyjadrením zákonného sudcu.

Chronológia podstatných a relevantných úkonov vykonaných súdom:

• Dňa 7. 8. 2015 bola súdu doručená obžaloba Okresnej prokuratúry [REDAKOVANÉ] (predmetná trestná vec bola pridelená náhodným výberom zákonnému sudcovi [REDAKOVANÉ], ktorý sa vzdal funkcie sudcu ku dňu 31. 8. 2015).

• Dňa 17. 8. 2015 bola Okresnému súdu Komárno doručená žiadosť obvineného o prepustenie väzby na slobodu, ako aj návrh nahradenia väzby jeho písomným sľubom napísaným obvineným dňa 11. 8. 2015.

• *Trestné veci pridelené sudcovi [REDACTED] boli Dodatkom č. 11 Rozvrhu práce Okresného súdu Komárno na rok 2015 prerozdelené a náhodným výberom bola vec pridelená sudcovi [REDACTED], ktorý doposiaľ vo veci koná a rozhoduje.*

• *Zákonný sudca [REDACTED] spis fyzicky dostal dňa 2. 9. 2015 a po jeho naštudovaní dňa 7. 9. 2015 stanovil termín neverejného zasadnutia na 15. 10. 2015.*

• *Na neverejnom zasadnutí dňa 15. 10. 2015 súd o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby na slobodu, ako aj o jeho návrhu na nahradenia väzby jeho písomným sľubom rozhodol a to tak, že obvineného podľa § 238 odsek 3 Trestného poriadku ponechal vo väzbe, pretože dôvod väzby podľa § 71 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku u neho naďalej trvá, ako aj podľa § 79 odsek 3 Trestného poriadku jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu zamietol a podľa § 80 odsek 1 písmeno b) Trestného poriadku neprijal jeho písomný sľub.*

• *Po vypracovaní uznesenia súdu prvého stupňa dňa 20. 10. 2015 a jeho expedovaní dňa 22.10.2015, po jeho doručení obvinenému dňa 27. 10. 2015, obhajcovi dňa 23. 10. 2015 a prokurátorovi dňa 23. 10. 2015, bol spis predložený odvolaciemu súdu dňa 2.11.2015 a doručený odvolaciemu súdu – Krajskému súdu v Nitre dňa 3. 11. 2015.*

• *Krajský súd v Nitre na neverejnom zasadnutí rozhodol uznesením č. k. 4 Tos/115/2015-271 dňa 4. 11. 2015 a to tak, že sťažnosť obvineného zamietol. Spis bol vrátený Okresnému súdu Komárno dňa 11. 11. 2015, pričom obvinenému bolo rozhodnutie odvolacieho súdu doručené dňa 9. 11. 2015, obhajcom a prokurátorovi dňa 12. 11. 2015...*

V predmetnom konaní zákonný sudca [REDACTED], ktorému bola predmetná väzobná vec pridelená náhodným výberom, nestanovil termín výsluchu obvineného v čase od 17. 8. 2015 do 31. 8. 2015 t. j. počas doby kedy vykonával funkciu sudcu na Okresnom súde Komárno a to z dôvodu, že od 24. 8. 2015 do 31. 8. 2015 čerpal svoju poslednú dovolenku pred odchodom do dôchodku. Po prerozdelení spisov sudcu [REDACTED], ktorý sa vzdal funkcie sudcu ku dňu 31. 8. 2015, zákonný sudca [REDACTED] potom čo mu bol spis pridelený náhodným výberom t. j. dňa 2. 9. 2015, po nástupe do práce po jeho práceneschopnosti dňa 4. 9. 2015 (piatok), stanovil termín neverejného zasadnutia dňa 7. 9. 2015 (pondelok) na deň 15.10.2015, pričom do vykonania výsluchu obvineného bolo nutné obvinenému ustanoviť aj náhradného obhajcu pre vážnu kolíziu na strane

ustanovenej obhajkyne obvineného (jej dlhodobú práceneschopnosť). Vyššie uvedené objektívne okolnosti a skutočnosti spôsobili to, že nedošlo k rozhodnutiu o žiadosti obvineného v priebehu jedného až dvoch týždňov (t. j. minimálna doba pre nutnosť zabezpečenia eskortovania obvineného z [REDAKOVANÉ] na Okresný súd Komárno).

Po preštudovaní spisového materiálu sp. zn. 2 T/89/2015 a vyjadrenia zákonného sudcu [REDAKOVANÉ] (sudca [REDAKOVANÉ], ktorému bola vec pôvodne pridelená, už nie je sudcom Okresného súdu Komárno) som dospel k záveru, že súd konal s poukazom na objektívne prekážky na strane súdu, zmenu v obsadení súdu sudcami a mimoriadnu zaťaženosť sudcov Okresného súdu Komárno v rozhodnom období, primerane rýchlo so snahou dodržať zásadu prednostného a urýchleného konania o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby na slobodu. “

Ústavný súd následne sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 185/2016-18 z 24. februára 2016 ju prijal na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Po prijatí sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie ústavný súd vyzval prípismi zo 7. marca 2016 predsedu okresného súdu a predsedu krajského súdu, aby sa vyjadrili k vecnej stránke prijatej sťažnosti a k otázke vhodnosti ústneho pojednávania.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 21. marca 2016 (sp. zn. Spr 206/16 doručenom ústavnému súdu 29. marca 2016) po uvedení chronológie úkonov okresného súdu v predmetnej veci (chronológia úkonov je totožná s tou, ktorú predseda okresného súdu uviedol aj vo vyjadrení č. Spr 97/16 z 15. februára 2016, pozn.) uviedol:

„Sťažovateľ vo svojej sťažnosti predovšetkým namieta, že postupom súdu prvého stupňa došlo k porušeniu ustanovenia § 2 ods. 6 Trestného poriadku konať vo väzobných veciach prednostne a urýchlene, keď o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby doručenej súdu dňa 17.8.2015 bolo rozhodnuté až dňa 15.10.2015, ako aj k porušeniu práv

zaručených v čl. 5 ods. 1 a 4, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, týkajúcich sa primeranosti lehoty na prejednanie veci súdom a nedodržaniu požiadavky neodkladnosti rozhodovania okresného súdu o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby.

Je nepochybné, že Ústavný súd už v predchádzajúcich podobných prípadoch, v ktorých sa zaoberal požiadavkou urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby judikoval, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti. Požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 1 a 4, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne.

V mojom vyjadrení môžem iba zopakovať tie skutočnosti, ktoré boli uvedené vo vyjadrení zo dňa 15. 2. 2016, že v predmetnom konaní zákonný sudca [REDAKOVANÉ], ktorému bola predmetná väzobná vec pridelená náhodným výberom, nestanovil termín výsluchu obvineného v čase od 17. 8. 2015 do 31. 8. 2015 t. j. počas doby kedy vykonával funkciu sudcu na Okresnom súde Komárno a to z dôvodu, že od 24. 8. 2015 do 31. 8. 2015 čerpal svoju poslednú dovolenku pred odchodom do dôchodku. Po prerozdelení spisov sudcu [REDAKOVANÉ], ktorý sa vzdal funkcie sudcu ku dňu 31. 8. 2015, zákonný sudca [REDAKOVANÉ] potom čo mu bol spis pridelený náhodným výberom t. j. dňa 2. 9. 2015, po nástupe do práce po jeho práceneschopnosti dňa 4. 9. 2015 (piatok), stanovil termín neverejného zasadnutia dňa 7. 9. 2015 (pondelok) na deň 15. 10. 2015, pričom do vykonania výsluchu obvineného bolo nutné obvinenému ustanoviť aj náhradného obhajcu pre vážnu kolíziu na strane ustanovenej obhajkyne obvineného (jej dlhodobú práceneschopnosť). Vyššie uvedené objektívne okolnosti a skutočnosti spôsobili to, že nedošlo k rozhodnutiu o žiadosti obvineného v priebehu jedného až dvoch týždňov (t. j. minimálna doba pre nutnosť zabezpečenia eskortovania obvineného z Ústavu pre výkon väzby Nitra na Okresný súd Komárno).

Po preštudovaní spisového materiálu sp. zn. 2 T/89/2015 Okresného súdu Komárno a vyjadrenia t. č. zákonného sudcu [REDAKOVANÉ] (sudca [REDAKOVANÉ], ktorému bola vec pôvodne pridelená, už nie je sudcom Okresného súdu Komárno) som dospel k záveru, že súd konal s poukazom na objektívne prekážky na strane súdu, zmenu v obsadení súdu sudcami a mimoriadnu zaťaženosť sudcov Okresného súdu Komárno v rozhodnom období, primerane rýchlo so snahou dodržať zásadu prednostného a urýchleného konania o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby na slobodu.

S poukazom na ustanovenie § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov Vám oznamujem, že netrvám na konaní verejného ústneho pojednávania, nakoľko od takéhoto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. “

Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 29. marca 2016 (sp. zn. Spr 284/16 doručenom ústavnému súdu 31. marca 2016) uviedol: «1/ okresný súd v citovanom uznesení (sp. zn. 2 T 89/2015 z 15. októbra 2015, pozn.) poukázal na všetky okolnosti prípadu a rozhodné skutočnosti v danom čase rozhodovania, významné z hľadiska rozhodovania o žiadosti obvineného [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) o prepustenie z väzby na slobodu,

2/ z podrobného a odborne erudovaného odôvodnenia citovaného uznesenia krajského súdu (sp. zn. 4Tos/115/2015 zo 4. novembra 2015, pozn.), ako nadriadeného súdu vyplýva, že tento po preskúmaní spisového materiálu konštatoval správnosť záveru o existencii formálnych i materiálnych podmienok dôvodu tzv. preventívnej väzby podľa § 71 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku a záver o neopodstatnenosti sťažnosti, ktorú sťažovateľ podal len paušálne bez toho, aby nadriadenému súdu prezentoval svoje námietky.

Vec je potrebné posudzovať aj s poukazom na skutkové okolnosti prípadu a právnu kvalifikáciu konania sťažovateľa, z ktorého bol obvinený ako zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák., ďalej aj z pohľadu účelu trestného stíhania s prihliadnutím na ochranu práv poškodenej, keď k ukončeniu protiprávneho konania sťažovateľa malo dôjsť až jeho zadržaním.

Vychádzajúc z uvedeného je krajský súd názoru, že:

1/ námietky sťažovateľa smerujúce voči Krajskému súdu v Nitre sú úplne nedôvodné, pretože tento súd ako nadriadený súd konal prioritne a urýchlene:

- vec mu bola predložená dňa 03. 11. 2015,*
- rozhodnutie bolo vydané na neverejnom zasadnutí dňa 04. 11. 2015,*
- rozhodnutie bolo písomne vyhotovené dňa 09. 11. 2015,*
- doručené obvinenému dňa 09. 11. 2015, jeho obhajcovi dňa 12. 11. 2015,*
- spis bol odoslaný súdu I. stupňa dňa 09. 11. 2015 a doručený mu dňa 11. 11. 2015.*

Teda celé konanie na nadriadenom súde trvalo 9 dní.

2/ nemôže byť nadriadenému súdu vytýkané, že rozhodol tak, ako rozhodol, pretože žiadne ustanovenie Trestného poriadku, ale ani Dohovoru neobsahuje striktné ustanovenie o tom, že len prietah pri rozhodovaní - hoci i objektívneho charakteru, ako je tomu aj v danom prípade – znamená automaticky dôvod na prepustenie sťažovateľa z väzby i napriek existencii dôvodov väzby, i keď súhlasíme, že mu môže vzniknúť nárok na primerané odškodnenie.

Krajský súd v Nitre ako subjekt označený sťažovateľom za porušovateľa jeho základných práv navrhuje, aby ústavný súd podľa zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov rozhodol tak, že sťažnosti v časti smerujúcej voči Krajskému súdu v Nitre - body 2/, 3/, 4/ návrhu sťažovateľa nevyhovuje z dôvodu, že jeho konaním a rozhodovaním nedošlo k porušeniu ním uvádzaných a tvrdených základných práv a slobôd, a preto sa mu voči nemu nepriznáva ani požadované finančné odškodnenie.

Krajský súd v Nitre výslovne súhlasí s tým, aby sa upustilo od verejného ústneho prejednávania.»

Ústavný súd následne prípisom zo 4. apríla 2016 vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby zaujal stanovisko k vyjadreniu predsedu okresného súdu a predsedu krajského súdu, ktoré mu v prílohe zaslal, a oznámil ústavnému súdu, či súhlasí s tým, aby sa podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustilo od ústneho pojednávania.

Stanovisko právneho zástupcu sťažovateľa bolo ústavnému súdu doručené 15. apríla 2016. Právny zástupca v ňom uviedol, že aj po oboznámení sa s obsahom vyjadrení okresného súdu a krajského súdu trvá na ústavnej sťažnosti. Zároveň právny zástupca oznámil ústavnému súdu, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

Keďže účastníci konania zhodne ústavnému súdu oznámili, že súhlasia s prerokovaním vecí bez ústneho pojednávania, ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vecí.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem prípadov v ňom ustanovených, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol

o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní

Ústavný súd vo svojej judikatúre už viackrát poukázal na to, že v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu je obsiahnuté tak právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, ako aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu, alebo byť prepustený počas konania, teda práva, ktoré vyplývajú aj z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (m. m. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05).

Ústavne akceptovateľné v zmysle čl. 17 ods. 2 ústavy je držanie osoby vo väzbe z dôvodov a na čas ustanovený zákonom, ako aj také zaobchádzanie s ňou, ktoré zodpovedá zákonu, to znamená Trestnému poriadku. Požiadavka rozhodovať vo väzobných veciach prednostne a urýchlene je vyjadrená výslovne v § 2 ods. 6 Trestného poriadku, podľa ktorého ak tento zákon neustanovuje inak, orgány činné v trestnom konaní a súdy konajú z úradnej povinnosti. Väzobné veci sú povinné vybavovať prednostne a urýchlene. Rovnako požiadavku neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie ustanovuje výslovne aj § 79 ods. 3 Trestného poriadku, v ktorom sa uvádza, že o takej žiadosti sa musí rozhodnúť bez meškania.

Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že na konanie, predmetom ktorého je súdne preskúmanie zákonnosti väzby a existencie všetkých podmienok jej trvania, je aplikovateľný aj čl. 5 ods. 4 dohovoru (m. m. III. ÚS 227/03, IV. ÚS 152/09).

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) väzba má mať striktné obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť

od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, bod 21, Neumeister z roku 1968, A-8, bod 24 a Sanchez-Reisse z roku 1986, A-107, bod 55). V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „bref délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Akceptovateľnosť dĺžky trvania väzby závisí od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A164, bod 21, Neumeister z roku 1968, A8, bod 24, a Sanchez-Reisse z roku 1986, A107, bod 55).

Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť pozbavenia slobody, dáva týmto osobám právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (Rehbock c. Slovinsko, rozhodnutie z 28. 11. 2000, Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. 12. 2000, body 33–36).

Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu požiadavke prednostného a urýchleného rozhodovania vo väzobných veciach v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 4 dohovoru v zásade nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca niekoľko týždňov (m. m. III. ÚS 255/03, IV. ÚS 253/05, III. ÚS 345/06).

Z doručeného spisu okresného súdu vyplýva, že prokurátor Okresnej prokuratúry [REDAKOVANÉ] podal 7. augusta 2015 na okresnom súde obžalobu. Predmetná trestná vec bola pridelená zákonnému sudcovi [REDAKOVANÉ].

Dňa 17. augusta 2015 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, ako aj návrh na nahradenie väzby jeho písomným sľubom z 11. augusta 2015.

Pôvodne zákonný sudca sa k 31. augustu 2015 vzdal funkcie sudcu a trestná vec bola 2. septembra 2015 náhodným výberom pridelená sudcovi [REDACTED], ktorý v ten deň spis dostal aj fyzicky.

Následne 7. septembra 2015 okresný súd určil termín neverejného zasadnutia na 15. október 2015. Dňa 11. septembra 2015 advokátka [REDACTED] vrátila okresnému súdu obžalobu a žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby z dôvodu, že opatrením okresného súdu č. k. 9 Tp 408/2015-7 z 24. augusta 2015 bola oslobodená od povinnosti obhajovať sťažovateľa, pričom okresnému súdu zároveň oznámila, že novou obhajkyňou sťažovateľa je [REDACTED]. Dňa 5. októbra 2015 okresný súd telefonicky zistil, že nová obhajkyňa je po operácii a práceneschopná bude pravdepodobne do 13. novembra 2015. Okresný súd preto 7. októbra 2015 ustanovil sťažovateľovi náhradného obhajcu [REDACTED] a zároveň mu oznámil termín neverejného zasadnutia, ktorý obhajca vzal na vedomie.

Dňa 15. októbra 2015 sa uskutočnilo neverejné zasadnutie, na ktorom okresný súd rozhodoval o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby na slobodu, ako aj o jeho návrhu na nahradenie väzby jeho písomným sľubom, pričom rozhodol tak, že obvineného podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku ponechal vo väzbe, pretože dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku u neho naďalej trvá, podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu zamietol a podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku neprijal jeho písomný sľub. Uznesenie okresného súdu sp. zn. 2 T 89/2015 z 15. októbra 2015 bolo 27. októbra 2015 doručené sťažovateľovi, obhajcovi a prokurátorovi 23. októbra 2015.

Dňa 3. novembra 2015 okresný súd spis spolu s predkladacou správou predložil krajskému súdu.

Krajský súd 4. novembra 2015 na neverejnom zasadnutí napadnutým uznesením sťažnosť sťažovateľa zamietol. Napadnuté uznesenie bolo 9. novembra 2015 doručené

sťažovateľovi a 12. novembra 2015 obhajcom a prokurátorovi. Dňa 11. novembra 2015 bol spis vrátený okresnému súdu.

Nečinnosť pôvodne zákonného sudcu v období od 17. augusta 2015 do 31. augusta 2015, ktorému bola predmetná väzobná vec pridelená náhodným výberom, odôvodnil predseda okresného súdu čerpaním poslednej dovolenky v období od 24. augusta 2015 do 31. augusta 2015 pred odchodom do dôchodku.

K ďalšiemu oddialeniu rozhodovania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby po prerozdelení spisov sudcu [REDAKOVANÉ], ktorý sa vzdal funkcie sudcu, podľa predsedu okresného súdu došlo tak pre práceneschopnosť nového zákonného sudcu, ako aj vážnu kolíziu na strane ustanovenej obhajkyne sťažovateľa (jej dlhodobou práceneschopnosťou, pozn.). Podľa predsedu okresného súdu *„vyššie uvedené objektívne okolnosti a skutočnosti spôsobili to, že nedošlo k rozhodnutiu o žiadosti obvineného v priebehu jedného až dvoch týždňov (t. j. minimálna doba pre nutnosť zabezpečenia eskortovania obvineného z Ústavu pre výkon väzby Nitra na Okresný súd Komárno)“*.

Podľa vyjadrenia predsedu okresného súdu konal okresný súd *„s poukazom na objektívne prekážky na strane súdu, zmenu v obsadení súdu sudcami a mimoriadnu zaťaženosť sudcov okresného súdu v rozhodnom období, primerane rýchlo so snahou dodržať zásadu prednostného a urýchléného konania o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby na slobodu“*.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a práv obvineného, ktorá si po celý čas trvania vyžaduje súdnu kontrolu, preto skutočnosti ako zmena v obsadení súdu sudcami či nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na urýchléné rozhodnutie obzvlášť v prípadoch, akými je väzba, ktorá môže trvať len nevyhnutný čas.

S poukazom na už uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postup okresného súdu nezodpovedá požiadavkám na prednostné a urýchlené rozhodovanie vo väzobných veciach, tak ako vyplývajú z Trestného poriadku, stabilizovanej judikatúry ESLP a konštantnej judikatúry ústavného súdu.

Keďže z celkovej doby rozhodovania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu krajský súd rozhodoval vo veci iba deväť dní, zodpovednosť za celkovú dĺžku konania vo väzobnej veci sťažovateľa bolo potrebné pripísať len na vrub okresnému súdu.

Ústavný súd preto rozhodol, že z dôvodu nedodržania dostatočne rýchleho postupu zo strany okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 89/2015 v súvislosti s rozhodovaním o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby boli porušené jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj jeho práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

2. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní a základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tos 115/2015 a jeho napadnutým rozhodnutím

2.1 V súvislosti s namietaným porušením čl. 5 ods. 1 dohovoru ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľ v sťažnosti nešpecifikoval, ktorým v označenom článku spôsobom malo dôjsť k porušeniu jeho práva na osobnú slobodu. Keďže označený článok dohovoru taxatívnym spôsobom vymedzuje dôvody pozbavenia osobnej slobody a sťažnosťou napadnutý postup okresného súdu sa týka ďalšieho trvania väzby sťažovateľa, pričom dôvodnosť ďalšieho trvania väzby je *ratione materiae* najmä súčasťou čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru, ústavný súd nevyhovел tejto časti sťažnosti (bod 3 výroku).

2.2 Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tos 115/2015 a jeho napadnutým rozhodnutím ústavný súd

poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej ochrana základných práv a slobôd v súvislosti s rozhodovaním o osobnej slobode fyzickej osoby spadá *ratione materiae* pod čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru, ktoré obsahujú základné hmotné a tiež procesné atribúty osobnej slobody vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení. Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne uvádza, že na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe je aplikovateľné toto špeciálne ustanovenie o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenia čl. 6 ods. 1 dohovoru o práve na súdnu ochranu (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 277/07, II. ÚS 131/08). Vzhľadom na uvedené preto ústavný súd sťažnosti sťažovateľa v tejto časti nevyhovел (bod 3 výroku).

2.3 Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tos 115/2015 a jeho napadnutým rozhodnutím. Zo spisovej dokumentácie predloženej okresným súdom, ako aj z vyjadrenia okresného súdu a krajského súdu ústavný súd zistil, že krajskému súdu bol spis okresného súdu na rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu č. k. 2 T 89/2015-248 z 15. októbra 2015 predložený 3. novembra 2015, pričom krajský súd o nej rozhodol napadnutým rozhodnutím zo 4. novembra 2015. Napadnuté rozhodnutie krajského súdu bolo sťažovateľovi doručené 9. novembra 2015, obhajcom a prokurátorovi 12. novembra 2015. Okresnému súdu bol spis vrátený 11. novembra 2015. Celé konanie na krajskom súde teda trvalo 9 dní.

Ústavný súd vo svojej judikatúre vo veciach namietajúcich rýchlosť rozhodovania v konaní o väzbe uviedol, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností každého prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti. Požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 255/03).

Na základe uvedeného zistenia ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd vykonal všetky úkony súvisiace s rozhodovaním o označenej sťažnosti sťažovateľa v primeranej a z ústavného hľadiska akceptovateľnej lehote, a preto dospel k záveru, že krajský súd svojím postupom pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa nemohol porušiť jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru.

Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, že krajský súd pochybil, keď nerozhodol obdobne ako v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 2 Tos 77/2015, ústavný súd tak z predloženého trestného spisu okresného súdu, ako aj z napadnutého rozhodnutia krajského súdu zistil, že sťažovateľ svoju sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu č. k. 2 T 89/2015-248 z 15. októbra 2015, ktorú zahlásil ihneď po vyhlásení uvedeného uznesenia, žiadnym spôsobom neodôvodnil. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že všeobecný súd posudzuje každú vec individuálne a s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu, a to, že nerozhodne v súlade s predstavou sťažovateľa, ktorú sťažovateľ súdu ani nepredložil, sama osebe ešte neznamená porušenie základných práv sťažovateľa.

Ústavný súd v tejto súvislosti tiež konštatuje, že dôvodom na prepustenie obvineného z väzby možno považovať takú situáciu, keď sa v trestnej veci riešenej väzobne nekoná zo strany orgánov činných v trestnom konaní s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. To znamená, že dôvodom na prepustenie z väzby sú prieťahy v konaní vo veci samej. Výnimkou z tohto pravidla sú najmä tie prípady, keď priamo zo zákona vyplýva lehota, v ktorej má byť o väzbe rozhodnuté.

Ústavný súd preto nevyhovel ani tejto časti sťažovateľovej sťažnosti (bod 3 výroku).

III.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd teda rozhodoval aj o úhrade trov konania, ktoré vznikli sťažovateľovi v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. Romanom Blažekom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania spravidla vychádza z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839 €. Úhradu priznáva za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti), ktoré boli urobené v roku 2015, a to v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) po 139,83 €, t. j. celkovo 2 x 139,83 €, ktoré spolu s režijným paušálom 2 x 8,39 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) tvoria celkovú sumu 296,44 €.

Sťažovateľ však vo svojej sťažnosti žiadal o úhradu trov konania v sume 130,91 €, ktorú žiadal vyplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Keďže sťažovateľom uplatnená suma trov konania neprevyšuje sumu vypočítanú podľa vyhlášky, ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v ním požadovanej sume.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd priznal úhradu trov v tejto sume, tak ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2016